
VAN GÖLÜ GÜNEY KIYILARININ EKOTURİZM (MAVİ TUR) AMAÇLI DEĞERLENDİRME OLANAKLARI

Eco-tourism (Blue Voyage) Value of Southern Coasts of Lake Van

Yrd. Doç. Dr. Orhan DENİZ*

Özet:

Nüfus artışı, yapılaşma ve kirlenme nedeniyle bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de koy ve kıyılar, son yıllarda büyük bir baskı altına girmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak, deniz turizmi açısından yerleşim alanlarının uzağında kalmış ve karadan erişilmesi güç, koy ve kıyılar özel tur alanları olarak değer kazanmaya başlamıştır.

Van Gölü’nün çevresinde, bu amaçla değerlendirilebilecek en uygun koy ve kıyılar, gölün güney kıyılarında bulunmaktadır. Burası, anayollar ve yerleşmelerin uzağında kaldığı için insanların kolaylıkla her zaman ulaşabileceği bir yer değildir. Bu nedenle, gölün diğer kıyılarında görülen nüfus ve yerleşme baskısı, burada henüz hissedilmemektedir. Topografyanın ulaşım ve yerleşmeyi güçleştirmesi, burada doğal ortamın korunmasında etkin rol oynamıştır. Van Gölü’nün güney kıyıları, özellikle Reşadiye-Altınsaç köyleri arasındaki alan, Van Gölü havzasında ormanın görüldüğü tek yer olması, son derece temiz koy ve plajlara sahip olması yanında, doyumsuz manzarasıyla, çok az insanın uğradığı adeta saklı bir cenneti anımsatmaktadır.

Turizm potansiyeli yüksek olan bu kıyıların, “mavi tur alanı” olarak değerlendirilmesi, sürdürülebilir ekoturizm açısından da uygun düşecektir.

Bu çalışmada, Van Gölü güney kıyılarında kıyı şekilleri, plajları, tur güzergâhları ve uygun kamp yerlerinin belirlenmesiyle birlikte, göl turizmi açısından kıyıların sınıflandırılması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Van Gölü, Turizm, Kıyı Turizmi

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, e-mail: odeniz70@hotmail.com

Abstract:

Natural coasts and bays in Turkey have been under a great stress as it is the case in all of the world due to population growth, housing an population. Because of these developments coastal areas a way from the settlements and isolated from inlands have gained a greater significance in the context of marine tourism. The most appropriate coastal areas to be utilized surrounding Lake Van for this purpose are in the southern coasts of the lake; since these areas are isolated from the settlements and human access and activities they are intact and untapped. There for in these areas, there are no population and location stresses. The natural environment has been preserved due to the difficulty of accessing to these areas by people and the topographic state of the land. The southern coast of the lake van, namely the area between Reşadiye-Altınşaç villages is a wonderful landscape to be a case in point for the utilization of the above mentioned sector.

The evaluation of these coasts as “blue tour area” will be suitable for a sustainable ecotourism.

In this study a classification of the routes, coast forms, beaches have been made together with a determination of camping areas in terms of lake tourism.

Key words: *Lake Van, Tourism, Coast Tourism*

Konum ve Doğal Ortam Özellikleri

Araştırma konusu olarak seçilen saha, Van ve Bitlis il sınırları içerisinde yer alan Van Gölü'nün güney kıyılarıdır (Şekil 1). Araştırma sahası içerisinde kalan kıyı uzunluğu yaklaşık 165 km dir.

Araştırma sahasının *mavi tur*, diğer bir deyişle *mavi yolculuk*, şeklinde değerlendirilmesine geçmeden önce, sahanın sahip olduğu doğal ortam özellikleri hakkında bazı açıklayıcı bilgilerin verilmesinin, konunun daha iyi anlaşılması açısından uygun olacağı kanaatindeyiz.

Kapalı havza göllerinden olan Van Gölü, 3626 km² yüzey alanı, 12522 km² drenaj alanı, 607 km³ su hacmi ve maksimum 451 metre derinliğiyle dünyanın en önemli göllerinden birisidir (Kepme, s., ve diğ. 1978, s. 30). 1649 m. Yükseklikte yer alan Van Gölü, doğu-batı doğrultulu bileşik Van-Muş depresyonunun ortasında, Kuaterner'de Nemrut Dağının patlaması sonucu ortaya çıkan lavlardan meydana gelen Rahva lav setti ile havzanın birbirinden ayrılması ve bu volkanik setin ardında suların birikmesiyle oluşmuştur (Erinç, S., 1953, s.66). Oluşumundan sonra Kuaterner'deki iklim değişmelerine bağlı olarak Van Gölü'nde önemli seviye ve hacim değişiklikleri meydana gelmiştir. Bu gün göl çevresinde eski seviye değişimlerinin izlerini yansıtan aktüel seviyenin (yaklaşık 1649 m) üzerinde 12, 30, 55 ve 80 m. lerde gölsel taraçalar bulunmaktadır (Schwaizer, G., 1975, s. 50). Gölsel depolar üzerinde eski seviye değişimini yansıtan taraçalara, gölün çevresindeki pek çok noktada rastlanırken, yerli ana kaya üzerinde oluşan taraçalara pek rastlanılmamaktadır. Yerli kaya taraçaları ve eski falezlerin en güzel örnekleri araştırma alanımızın içerisinde kalan Deveboynu Yarımadası civarında bariz bir şekilde görülmektedir (Foto1). Burada, en eskisi yaklaşık 60 m, en yenisi ise 12-15 m. ler arasında yer alan 5 ayrı seviye bulunmaktadır. Jeolojik devirlerde meydana gelen değişimlerden başka, günümüzde de mevsimlik, yıllık ve uzun yıllık olmak üzere üç türlü seviye değişimi gözlenmektedir. Bu değişimlerden özellikle uzun yıllık olanları, göl çevresindeki yerleşmelere, yollara, köprülere, tarım alanlarına ve tarihi eserler ile arkeolojik sit alanlarına zaman zaman önemli ölçüde zararlar vermesi açısından dikkat çekicidir (Yıldız, M.Z., Deniz, O., 2005, s.25). Göldeki seviye değişiminin doğal ortam üzerindeki etkisi ise, kıyı çizgisinin değişmesi ve kıyılardaki dalga erozyonunun artıp azalmasına bağlı olarak turizm açısından önemli olan plajların daralıp genişlemesi şeklinde kendini göstermektedir. Seviyenin yükseldiği yıllarda dalga erozyonu artmakta, plajlar daralmakta, düştüğü yıllarda ise erozyon azalmakta plajlar genişlemektedir.

Etrafı yüksek dağlarla çevrili olan Van Gölü'nün güneyinde, Güneydoğu Toroslar uzanır. Bu kısımda dağlar, kıyıdan aniden başlar ve yükselteleri yer yer 3500 m. ye kadar

ulaşır. Bu alandaki dağların litolojisini “Bitlis Metamorfikleri” olarak adlandırılan Paleozoik yaşlı metamorfikler, kristalize kalkerler ve kısmen de volkanik kayalar oluşturur. Volkanik kayalar sadece Tatvan-Reşadiye arasındaki İncekaya civarında bulunmaktadır. Eğim fazlalığı nedeniyle, gölün diğer kısımlarına oranla bu kıyılarda yerleşme ve tarımsal faaliyetler için uygun alanlar, geniş yer tutmaz. Buradaki akarsuların boyları kısa, taşıdıkları su miktarı ise azdır.

Van Gölü havzasında genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçen karasal bir iklim görülür. Ancak, gölün sıcaklıklar üzerindeki olumlu etkisi nedeniyle, kıyılarda yarı karasal bir iklim görülür. Göl kıyısında görülen iklim, havzanın yüksek kesimleri veya havza dışındaki alanlar kadar; Örneğin Ağrı ve Muş'taki gibi sert ve soğuk geçmez. Yıllık ortalama sıcaklık Ağrı ve Muş'ta 5.9 °C iken, bu değer göl kıyısındaki Tatvan'da 8.7 °C, Van'da 8.8 °C, Ahlat'ta ise 9 °C'dir. Yaz aylarında aylık sıcaklık ortalaması 17–23 °C arasında değişir. Yıllık güneşli gün sayısı 123 (Van) ile 128 (Tatvan) gün arasında değişir. Gölde yüzme ve sayfiye amaçlı faydalandığı bu aylarda, günlük güneşlenme süresi 10–11 saat arasında değişir.

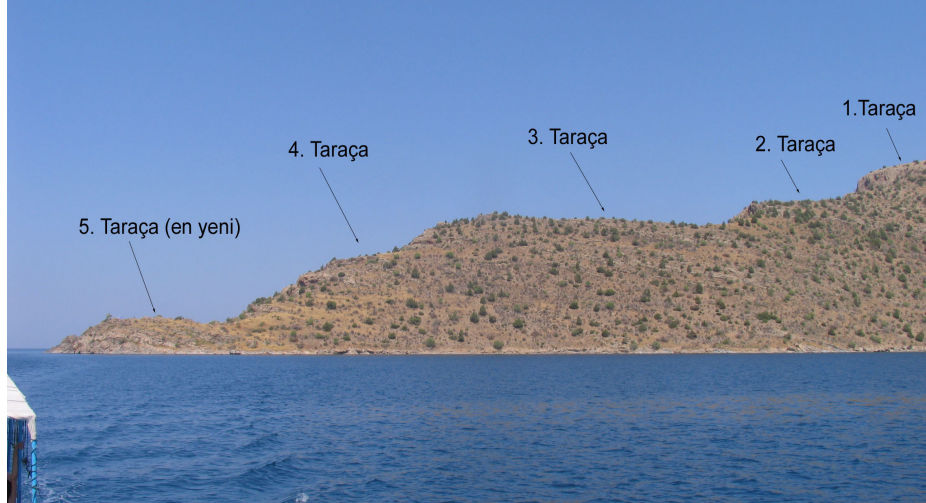
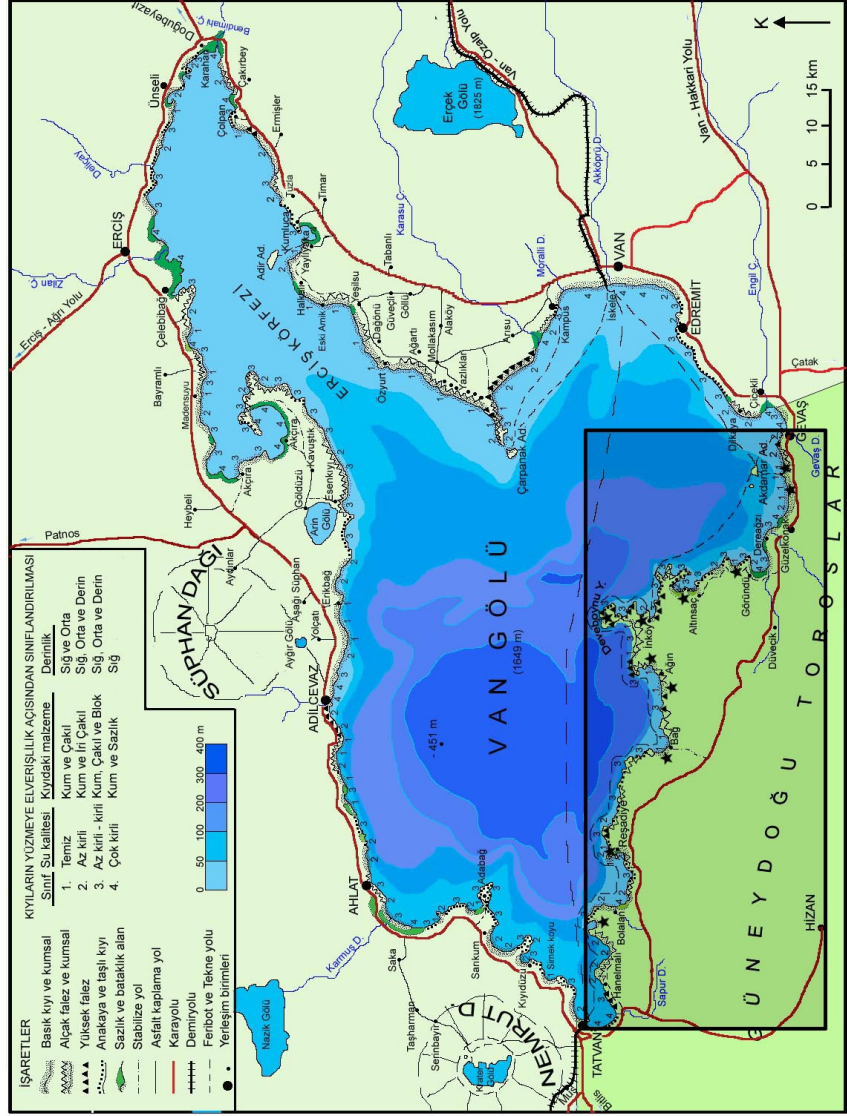

Foto. 1. Deveboynu Yarımadası civarında Kuarterner'deki göl seviye değişimi sonucu ana kaya üzerinde oluşmuş taraçalar.

Göl yüzeyindeki su sıcaklığı ise yaz aylarında 16–23 °C arasında değişir. En yüksek sıcaklıklar genellikle Ağustos ortalarında görülür. Eylül ayından itibaren su sıcaklığı hızla düşmeye başlar ve Ekim ayından itibaren göle girilemeyecek kadar soğur. Dolayısıyla göl turizm sezonu üç ayla sınırlı kalır (Deniz, O., Doğu, A.F., 2006, s. 314).

Şekil 1. Araştırma sahasının konum, kıyı tipleri ve kıyı kalite sınıflandırması

Havzada uzun yıllık ortalamalara göre en az yağış Van'a (380 mm), en fazla yağış ise Tatvan'a (850 mm) düşer. Gölün kuzey kıyılarına düşen yıllık yağış miktarı ise yaklaşık 450–600 mm arasında değişir. Havzaya düşen yağış miktarındaki farklılık, doğrudan bitki

örtüsünün dağılışına da yansımış durumdadır. Dolayısıyla gölün doğu ve kuzey kıyılarında doğal olarak yetişen ağaçsı bitki örtüsüne hemen hemen hiç rastlanılmazken, güney kıyılarda, özellikle Tatvan-Altınşaç köyü arasında, yer yer orman formasyonuna dönüşen bitki örtüsüne rastlanılmaktadır. Yabani incir ve menengiç gibi bu bölgeye özgü olmayan relik bitkilerin burada görülmesi, aynı zamanda bu alanın mikro klima özelliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Kıyı Tipleri ve Özellikleri

Yaklaşık 530 km kıyı uzunluğuna sahip olan Van Gölü çevresinde üç tip kıyı şekli görülmektedir. Bunlar: a) Basık ya da alçak kıyılar, b) Falezli kıyılar, c) Ana kaya veya taşlı kıyılar. Göl çevresindeki kıyıların % 45 ini falezli kıyılar, % 37 sini alçak kıyılar, %18 ini ise ana kaya ve taşlı kıyılar oluşturmaktadır. Güneyde araştırma alanımız içerisinde kalan kıyıların ise % 78 ini falezli kıyılar, % 16 sını alçak kıyılar ve % 6 sını ana kaya ve taşlı kıyılar oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Van Gölü ve gölün güney kıyılarındaki kıyı tiplerinin dağılış oranları.

Kıyı Şekli	Van Gölü Toplamı (km)	Oranı (%)	Güney Kıyılar (km)	Oranı (%)
Falezli Kıyı	237	45	128	78
Alçak Kıyı	197	37	26	16
Ana Kaya ve Taşlı Kıyı	96	18	11	6

Van Gölü'nün güneyinde falezli kıyıların geniş alan kapladığı dikkat çekmektedir. Bu durum, büyük ölçüde dağların kıyıda aniden yükselmesi ve kıyıların kuzeydoğu yönlü rüzgârlara dik uzanmasıyla ilişkilidir. Falezler, genellikle Reşadiye-Altınşaç köyleri arasında yoğunluk kazanmaktadır. Burada, dalga aşındırması sonucu yerli ana kayalar üzerinde gelişen falezlerin yükseklikleri oldukça fazladır ve gölden itibaren adeta bir duvar gibi yükselirler. Bazı yerlerde bu yükseklik, İnköyü civarında olduğu gibi yer yer 45-50 m.yi bulur. Burada yerli ana kaya üzerindeki falezlerin bir kısmı fay dikliğine denk gelmekte ve dolayısıyla göl içerisinde de bu dikliğin devam etmesi nedeniyle falezlerin gerçek yüksekliğini bu tip alanlarda tespit etmek oldukça güçleşmektedir. Yükseklikleri 5 m.nin altında olan ve alçak falez olarak adlandırdığımız falezler ise, genellikle koyların iç kesimlerinde yer almaktadır. Gölün doğu ve kuzey kıyılarındaki eski göl depolarının bulunduğu alanlarda oluşan falezlerin önlerinde dar şerit şeklinde plajlar gözlenirken, güney kıyılarındaki yerli ana kaya falezleri önlerinde plajlara çok az rastlanılmaktadır.

Burada dağların kıyıdan aniden yükselmesi, kıyı ovaları ve plajların gelişimini olumsuz etkilediği gibi, kara ulaşımını da büyük ölçüde güçleştirmiştir.

Van Gölü çevresindeki basık kıyılar ise, genellikle gölün doğu ve kuzeydoğusunda göle boşalan akarsuların ağız kısımlarında ve kıyı ovalarının bulunduğu alanlarda görülürken, güneydeki basık kıyılar, Güzelkonak köyü civarı hariç, çoğunlukla küçük koyların iç kesimlerinde yer almaktadır. Reşadiye ve Ağın civarındaki koylarda olduğu gibi bu tip koyların yer aldığı basık kıyılar, aynı zamanda turizm açısından önemli plajlara sahiptirler. Van Gölü'nün güneyindeki bu tip kıyıların uzunluğu yaklaşık 26 km. olup, Van Gölü kıyı uzunluğunun % 5'ine karşılık gelmektedir.

Ana kaya ve çeşitli boyuttaki kaya bloklarından oluşan kıyılar genellikle gölün batı, kuzey ve doğusunda yayılış gösteren volkanik alanlar ile güneydoğuda Edremit travertenlerinin bulunduğu alanlarda görülür. Söz konusu alanlar, aşınmaya karşı dirençli olduğundan plaj oluşumuna da elverişli değildir. Gölün güneyinde ana kayadan oluşan kıyılar ise Altınsaç, İnköy ve Reşadiye köyleri ile İncekaya Kalderası civarlarında yer almaktadır.

Van Gölü kıyıları; su kalitesi, kıyıda malzeme ve derinlik dikkate alınarak yüzmeye elverişlilik açısından sınıflandırıldığında birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf kıyı olmak üzere dört gruba ayırmak mümkündür (şekil 1). Böyle bir sınıflandırma yapılırken göl suyunun temiz, orta, kirli ve çok kirli; kıyıda malzeme kum, çakıl, iri çakıl, blok, bataklık ve sazlık; kıyıda su derinliğinin ise sığ, orta ve derin şeklindeki ayrımlara göre durumları dikkate alınarak bir genelleme yapılmıştır. Ancak, buradaki sınıflandırmada en fazla göz önünde bulundurulacak kriter, göl suyunun kalitesi ile kıyıda malzeme yani, suyun kirlilik-temizlik durumu ile kıyıların kumsallık veya taşlılık durumu olmuştur.

Göle girme veya yüzmeye elverişlilik açısından kıyıların sınıflandırıldığı harita (Şekil 1) incelendiğinde Van Gölü kıyılarında göze çarpan ilk husus, en geniş kumsalların Van, Gevaş, Erciş, Adilcevaz ve Ahlat kıyılarında görülmesine rağmen, buraların üçüncü ve dördüncü sınıf kıyılar olduğudur. Dikkat çeken bir diğer husus ise birinci sınıf kıyıların genellikle söz konusu büyük yerleşmelerin uzağında yer almasıdır. Göl çevresindeki şehir ve kasabaların kıyıları genellikle geniş plajlara sahip olmasına rağmen, buraları evsel katı ve sıvı atıklarla büyük ölçüde kirlenmiş olduğundan kıyı sınıflandırmasında dördüncü sınıf kıyılara dahil edilmişlerdir.

Göl çevresindeki birinci sınıf kıyılar, toplam kıyı uzunluğunun yaklaşık %16'sını, ikinci sınıf kıyılar % 27'sini, üçüncü sınıf kıyılar % 51'ini, dördüncü sınıf kıyılar ise % 20'sini oluşturmaktadır. Van Gölü'nün güney kıyılarında ise birinci sınıf kıyılar % 9, ikinci sınıf % 35, üçüncü sınıf % 66 ve dördüncü sınıf kıyılar % 4 şeklinde bir orana sahiptir (Tablo 2). Burada 1. ve 4. sınıf kıyılar dikkat çekici derecede azdır ve genellikle Reşadiye,

Bağ ve Ağın köyleri ile Deveboynu Yarımadası civarında ve Gevaş'ın batı kıyılarında bulunmaktadır. Bu alandaki plajlar, büyük yerleşmelerin uzağında kaldığı için son derece temiz ve doğal bir yapıya sahiptirler (Foto 2-3). Ancak, az da olsa buradaki bazı koylarda, akıntılarla sürüklenerek getirilmiş kentsel atıklara rastlama olasılığı vardır. Bu durum, aynı zamanda kentsel atıkların sadece kentlerin kıyılarını değil, gölün tamamını tehdit ettiğinin açık göstergesidir.

Tablo 2: Van Gölü ve güney kıyılarının yüzme elverişlilik açısından sınıflandırılması.

Sınıf	Su kalitesi	Kıyadaki Malzeme	Derinlik	Kıyı Uzunluğu			
				Güney Kıyıları (km)	%	Van Gölü (km)	%
1.	Temiz	Kum-Çakıl	Sığ ve Orta	15	9	87	16
2.	Az Kirlili	Kum ve İri Çakıl	Sığ-Orta-Derin	35	21	142	27
3.	Az kirlili- Kirlili	Kum-Çakıl-Blok	Sığ-Orta-Derin	109	66	270	51
4.	Kirlili-Çok Kirlili	Kum-Sazlık-Bataklık	Sığ- Çok Derin	6	4	106	20

Foto 2-3. Ağın civarındaki plaj ve kıyı alanlarından bir görüntü

Van Gölü Güney Kıyılarının Mavi Tur Açısından değerlendirilmesi

Mavi tur, insanların karayoluyla her yerde ulaşamadığı, veya sınırlı ulaşım imkanlarının bulunduğu koy, körfez, kıyı ve adalara saatlik veya gününbirlik olarak kısa süreli, küçük tekne ve yatlarla dinlenme, eğlenme, gezip görme ve denize girme amacıyla yapılan bir tür seyahat etkinliği olarak tanımlanabilir. Dünyadaki artan turizm çeşitliliği ve değişen turist tiplerine bağlı olarak bu tür etkinlikler de gelişmeye başlamıştır. Genellikle

tropikal ve orta kuşak deniz ve okyanus kıyıları ile büyük akarsu boylarında yapılan bu faaliyet, Türkiye’de en fazla Ege ve Akdeniz kıyı kuşağında yapılmaktadır. İç bölgelerde ise adeta bir denizi andıran, Van Gölü kıyılarında mavi tur gerçekleştirme olanağı vardır.

Mavi tur, eğer bir konaklamayla sonuçlanıyorsa bir turizm türü olabilir. Öte yandan mavi turlar, kıyı turizminin ya da ekoturizmin bir etkinliği olarak değerlendirilebilir. Ekoturizm ilkeleriyle uyuşan mavi turda; karakteristik olan doğa temelli, turist gruplarının küçük, ekosisteme duyarlı, yerel kültürlerle etkileşim ve ekonomik fayda sağlamayla birlikte, sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenmesidir. Turizmin diğer çeşitlerine oranla, ekoturizmde çevre duyarlılığı daha çok ön plana çıkmaktadır. Son yıllarda turizm sektöründe sıklıkla kullanılmaya başlanan ve sihirli bir kavram haline gelen ekoturizm için yapılmış bir çok tanım bulunmaktadır. Örneğin Wearver ve Opperman (2000) ekoturizmi “*doğa ile kısa dönemli sıkı ilişkiye geçilen bir turizm etkinliği*” olarak ifade etmektedir. Yılmaz ve arkadaşları (2004) ise ekoturizmi “*doğal ve kültürel turizm çekiciliklerini hedef alan, tüketmeden çok çeşitli değerleri keşfetmeye dayalı bir turizm etkinliği*” olarak tanımlamaktadırlar.

Van Gölü’nün güney kıyıları ekoturizm açısından, özellikle de mavi tur faaliyetleri açısından oldukça uygun koşullara sahiptir. Tatvan’dan Gevaş’a kadar uzanan kıyı kuşağı (165 km), birçok açıdan gölün diğer kısımlarından ayrılmakta ve bu nedenle farklı bir kıyı kullanımını ve planlamayı gerektirmektedir. Bu kıyıları; dağların kıyıda aniden yükselmesi, göl çevresindeki tek ormanlık alanın burada bulunması, yerleşme sayısının çok az olması, çeşitli kültürlerle ait çok sayıda tarihi eserlerin varlığı, temiz ve el değmemiş koyların bulunması ve ayrıca kıyıların çoğunlukla anayolların uzağında kalması ve dolayısıyla ulaşımın göl üzerinden sağlanması gibi bir takım özelliklere sahiptir. Ulaşımın göl üzerinden sağlandığı ve adeta dağlar tarafından esir alınan İnköyü kendisine en yakın köyden yaklaşık 35 km uzaklıkta bulunmaktadır. Bu alan, aynı zamanda muhteşem bir manzaraya sahiptir. Burası, doğa fotoğrafçıları, sportif amaçlı yürüyüş ve doğa keşifçileri için etkileyici bir coğrafyaya sahiptir (Foto 4). Özellikle Ağın civarı, ıssız ormanı, koyları, plajları ve dağlar üzerinden süzülerek göle düşen güneş ışınlarının oluşturduğu renk cümbüşüyle, adeta keşfedilmeyi bekleyen saklı bir cenneti anımsatmaktadır. Mavinin bütün tonlarının görüldüğü gölün bu kısmında, 26 adet koy ve gerisinde çok sayıda zirve bulunmaktadır.

Doğa güzelliği yanında gölün güney kısımları tarihi eserler ve kültür mirası açısından da oldukça zengindir. Bu gün sadece Reşadiye, Bağ, İnköy ve Altınbaş köylerinin sınırları içerisinde kalan alandaki tarihi eserlerin sayısı 20 yi bulmaktadır. Bu eserlerin bir kısmı; Deveboynu Yarımadası’nın üzerinde olduğu gibi yerleşmelerin uzağında, ıssız sayılabilecek kadar تنها alanlarda yer almaktadır (Foto 5-6). Buradaki eserlerin neredeyse

Van Gölü Güney Kıyıları'nın Ekoturizm (Mavi Tur) Amaçlı Değerlendirme Olanakları

tamamı, büyük ölçüde tahrip edilmiştir, ayakta kalanlar ise yöre insanı tarafından samanlık, ahır, tandır evi gibi farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Dolayısıyla, yörede tarihi kültür mirasının önemi ve korunması gerektiği konusunda yeteri kadar toplumsal bilincin var olduğunu söylemek oldukça zordur.

Foto 4. Van Gölü güneyinde yer alan Reşadiye Koyu'ndan bir görüntü

Foto 5-6. Deveboynu Yarımadası üzerinde ve Akdamar Adası üzerindeki tarihi kiliselerden görüntüler.

Böylesine zengin doğal güzelliklere ve kültürel mirasa sahip olan bu alanın, bir taraftan turizme kazandırılarak kırsal kalkınmaya katkı sağlaması, diğer taraftan doğal yapının bozulmadan korunarak gelecek kuşaklara aktarılması son derece önemlidir. Burada,

doğayla uyumlu, yerleşme ve nüfus baskısı oluşturmayacak, sınırlı oranda insanın sınırlı sürede ziyaret edebileceği sürdürülebilir ekoturizm projelerinin planlanarak hayata geçirilmesi şarttır. Bu bağlamda, söz konusu kıyıların teknelerle günübirlik ziyaretini mümkün kılan düzenlemelerin en iyi seçeneklerden birisi olacağı kanaatindeyiz. Ayrıca, mavi turu desteklemesi açısından uygun yerlerde, çadır-kamp turizminin geliştirilmesini de önermekteyiz.

Ulaşım

Van Gölü'nün güneyinde topografyanın elverişsiz olması nedeniyle kıyıya karayoluyla ulaşmak her yerde mümkün değildir. Yerleşilebilecek ve ziraat yapılabilecek alanların çok sınırlı olması nedeniyle, bu kıyılarda, gölün diğer kıyılarında olduğu gibi fazla kırsal yerleşme de bulunmamaktadır. Bu nedenle, kıyı boyunca yol yapma zorunluluğu da oluşmamıştır. Reşadiye'den doğuya doğru sadece Bağ ve Altınbaş köylerine karayoluyla ulaşılmakta, diğer İnköy ve Ağın civarındaki uzun bir kıyı kuşağına ise ancak göl üzerinden teknelerle ulaşılabilir.

Bu alana çalışan tekneler, genellikle Akdamar iskelesinden veya Gevaş'ın Dereağzı köyünden hareket etmektedir. Gölün güneyindeki koylara düzenli seferler düzenlenmediği için, bu alanları günübirlik ziyaret etmek isteyenler, Gevaş, Akdamar iskelesi, Dereağzı köyü ile Reşadiye veya Tatvan'da, tekne kiralamak zorundadırlar. Buralardaki tekneler aynı zamanda balık avcılığında kullanıldığı için konfordan yoksun ve hızları düşük, dolayısıyla turizm amaçlı kullanmaya elverişli değildirlir.

Akdamar iskelesinden kalkan teknelerin İnköy ve Deveboynu Yarımadası'ndan geçip Ağın'a ulaşması yaklaşık 2.5 saat sürmektedir. Hızlı teknelerle 5 saati bulan gidiş geliş süresini 3 saate düşürmek mümkündür. Yolun uzun, teknelerin yavaş gitmesi ve zaman zaman rüzgârlı havalarda meydana gelen yüksek dalgalar, bu alandaki tekne turları açısından bir dezavantaj oluşturmaktadır.

Bu gün, Van Gölü kıyılarında gezinti amacıyla yapılan tekne turları, sadece Van Feribot iskelesi ile Akdamar iskelesi arasındaki sahada yapılmaktadır.

Sonuç:

Zengin turizm potansiyeline sahip olan Van Gölü Havzasında, gölün güney kıyıları diğer kıyılarına oranla "mavi tur" için çekicilik sayılabilecek çok farklı bir ortama sahiptir. Söz konusu farklılıklar; dağların sahil şeridinde çok yakın olması, topografyanın ulaşım ve yerleşmeyi büyük ölçüde sınırlandırması, nüfusun kirlilik yaratacak bir baskısının olmaması, çok sayıda temiz ve bakir koyların bulunması, havzadaki tek ormanlık alanın burada yer alması ve çoğu yerde kıyılara ulaşımın sadece göl üzerinden yapılmasıdır. Bu

saha, aynı zamanda kilise, kale ve cami gibi tarihi yapılar açısından da oldukça zengindir ve bu yapıların sayısı 20'yi aşmaktadır.

Özellikle, doğal güzelliğiyle ön plana çıkan bu alanda, doğa temelli bir turizm planlamasına ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak turizm planlaması yapılırken yerel koşullar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, havanın, bölgenin doğal ve kültürel koşulları dikkate alınarak çevreye zarar vermeyecek, doğayla uyumlu, nüfus ve yerleşme baskısı yaratmayacak, sınırlı sürede, sınırlı sayıda kişinin kabul edilebileceği, sürdürülebilir ekoturizm faaliyetinin geliştirilmesi uygun olacaktır. Van Gölü güney kıyılarının teknelerle günübirlik ziyaretini mümkün kılan düzenlemelerin ve konaklamaya olanak verecek çadır-kamp alanlarının kısıt kalkınmaya büyük destek vereceği aşikârdır.

Kaynaklar

- ERİNÇ, S., 1953, *Doğu Anadolu Coğrafyası*, İst. Üniv. Yay. No: 572, İstanbul.
- DENİZ, O., YAZICI, H., 2003, "Van Gölü'nde Ulaşım", *Türk Coğrafya Dergisi* Sayı. 40, sf. 17-33, İstanbul.
- DENİZ, O., DOĞU, A.F., 2006, "Van Gölü Kıyılarındaki Doğal Plajlar ve Onları Tehdit Eden Doğal Faktörler", I. Van Gölü Havzası Sempozyumu Bildirisi, Haziran 2004, Van, s. 313-321
- DENİZ, O., 2002, *Tatvan'ın Şehrsel Fonksiyonları, Etki Bölgesi ve Şehir İçi Arazi Kullanılışı*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum
- DOĞAN, E., BURAK, S., AKKAYA, M.A., 2005, *Türkiye Kıyıları, Kavramsal Tanımlama-Planlama-Kullanım*, Beta kitapevi, İstanbul
- DOĞANER, S., 2001, *Türkiye Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi*, İstanbul.
- GÜRBÜZ, O., 1994, *Van Gölü Çevresinin Coğrafyası*, İst. Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- KEPME, S., KHOO, F. and GÜRLEYİK, Y., 1978, "Hydrography of Lake Van and Its Drainage Area", *The Geology of Lake Van M.T.A. Yay. No 169*, s. 30-44, Ankara
- SCHWAIZER, G., 1975, *Untersuchungen Zur Physiogeographie Von Ostanatolia und Nort-Westiran*, Tübingen.
- YILDIZ, M.Z., DENİZ, O., 2005, "Kapalı Havza Göllerinde Seviye Değişimlerinin Kıyı Yerleşmelerine Etkisi: Van Gölü Örneği", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, sayfa 15-31, Elazığ.
- YILMAZ, E., OK, K. ve OKAN, T., 2004, *Ekoturizm Planlamasında Katılımcı Yaklaşımla Etkinlik Seçimi: Cehennemdere Vadisi Örneği*, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğu Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Yayın No: 30, Teknik Bülten No: 21, Tarsus.
- Weaver ,D.and Opperman, M., 2000, *Tourism Management*. Jhon Wily & Sons, Australia, p. 468.